

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas No.:1963/293

Karar No.:1963/282

Karar tarihi:27/11/1963

Resmi Gazete tarih/sayı:25.12.1963/11590

İtirazda bulunan : Hakkâri Ağır Ceza Mahkemesi

İtirazın konusu : Kaçakçılığın men ve takibine dair 1918 sayılı kanunun 6829 sayılı kanunla değişik 53 üncü maddesinin birinci fıkrasının Anayasa'nın 11. ve 30 uncu maddelerine aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istenmiştir.

OLAY :

Toplu halde kaçakçılık yaptıkları iddia olunan dört sanığın Uludere Sulh Ceza Yargıçlığınca sorguları yapılarak 1918 sayılı kanunun 6829 sayılı kanunla değişik 53 üncü maddesinin birinci fıkrası ile C. M. U. K. nun 104 üncü maddesi gereğince tutuklanmalarına karar verildikten sonra haklarında Hakkâri C. Savcılığınca kamu dâvası açılmıştır.

Bu yer Ağır Ceza Mahkemesinde yapılan yargılamaları sırasında sanıklar salıverilmelerini istemişlerdir.

Mahkemece; sözü edilen kanunun tutuklamayı zorunlu kılan 53 üncü maddesinin birinci fıkrasının emredici hükmünün, Anayasa'nın 11. ve 30 uncu maddelerine aykırı olduğu kanısına varıldığı gerekçesiyle Anayasa Mahkemesine başvurulmasına ve Anayasa'nın 151 inci maddesi uyarınca dâvanın görülmesinin geri bırakılmasına 22/7/1963 gününde karar verilmiş, işbu karar ve ilgili yazı örnekleri mahkememize gönderilmiştir.

İNCELEME:

Anayasa Mahkemesi içtüzüğünün 15 inci maddesi uyarınca yapılan ilk incelemede başvurma; Anayasa'nın 151 ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkındaki 22/4/1962 gün ve 44 sayılı kanunun 27 nci maddesine uygun olduğundan esasın incelenmesine 20/9/1963 gününde karar verilmesi üzerine düzenlenen rapor, Hakkâri Ağır Ceza Mahkemesi kararı ve ekleri, 1918 sayılı kanunun 6829 sayılı kanunla değişik 53 üncü maddesi, Anayasa'nın ilgili maddeleriyle Anayasa Komisyonu raporu Ve Meclis görüşme tutanakları okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

1918 sayılı kanunun 6829 sayılı kanunla değişik 53 üncü maddesi şöyledir :

(Madde 53- Maznuna isnat olunan kaçakçılık suçunun asgari haddi 6 ay veya daha yukarı hürriyeti bağlayıcı bir ceza ile muhakemesi ve maznun, hüviyetini isbat edememiş veya kaçak eşya ile yakalanmış veyahut kaçakçılıktan mükerir vaziyetine gelmiş ise tahkikat ve muhakemesi mevkufen icra olunur.

Türkiye'de muayyen ikametgâhı bulunmayanlar mahkûm oldukları hürriyeti bağlayıcı cezayı çekmiş olsalar dahi hükmedilen para cezasının tamamını ödemedikçe veya para cezasına mukabil usulü dairesinde teminat göstermedikçe para cezasının miktarına göre tahvil olunacak hapis cezası müddetince tahli edilemezler).

Esas No.:1963/293
Karar No.:1963/282

İtiraz bu maddenin tutuklamayı mecburi kılan birinci fıkrasına ilişkin olduğundan yalnız bu fıkra inceleme konusu yapılmış ve ikinci fıkra İnceleme konusu dışında bırakılmıştır.

334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 30 uncu maddesinde (Suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler, ancak kaçmayı veya delillerin yok edilmesini veya değiştirilmesini önlemek maksadiyle veya bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunla gösterilen diğer haller de hâkim kararı ile tutuklanabilir. Tutukluluğun devamına karar verilebilmesi aynı şartlara bağlıdır) denmektedir.

Görülüyorki Anayasamız bu maddede; temel hak ve hürriyetlerden olan kişi dokunulmazlığını ve hürriyetini kayıtlayan ve geçici bir tedbirden ibaret olan tutuklamayı zorunlu kılmamak ve bu yönden hâkimin takdirini kullanmasını sağlamak amacıyla (Hâkim kararıyle tutuklanabilir) hükmüne yer vermiş bulunmaktadır. Halbuki, itiraz konusu 1918 sayılı kanunun 6829 sayılı kanunla değişik 53 üncü maddesinin birinci fıkrasında tahkikat ve muhakemenin mevkuften icra olunacağı emredilmek suretiyle hâkimin takdirini kullanması engellenmiştir. Bu hükme göre; bu fıkra gösterilen hallerden bir veya bir kaçının bulunması halinde hâkim sanığı tutuklamak zorundadır, soruşturma ve muhakemenin devamı süresince de salıverme imkânına sahip bulunmamaktadır.

Bu sebeple sözü edilen ve tutuklamayı zorunlu kılan bu hükmün Anayasa'nın 30 uncu maddesine aykırılığı açıktır Ve iptali gerekir.

SONUÇ:

1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine dair Kanunun 6829 sayılı kanunla değişik 53 üncü maddesinin tutuklamayı zorunlu kılan birinci fıkrasının, Anayasa'nın 30 uncu maddesine aykırı olduğundan iptaline 27/11/1963 gününde oybirliği ile karar verildi.

Başkan Sünuhi Arsan	Üye Osman Yeten	Üye Rifat Göksu	Üye İ. Hakkı Ülkmen
Üye Şemsettin Akçoğlu	Üye Celalettin Kuralmen	Üye Ekrem Korkut	Üye Ahmet Akar
Üye Salim Başol	Üye Celalettin Kuralmen	Üye EKrem Korkut	Üye Ahmet Akar

Esas No.:1963/293
Karar No.:1963/282

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Lütfi Ömerbaşı

Üye
Ekrem Tüzemen